

Universitätsbibliothek Paderborn

**Jncipit solemne opus expositionis Euangeliorum
dominicalium tocius anni reuerendi magistri Alberti de
Padua ordinis frat[rum] heremitaru[m] sancti Augustini**

Albertus <de Padua>

VIme, 1480

Tertia pars

urn:nbn:de:hbz:466:1-30888

Ixxviii

mortuū detestabuntur. Sed dicit ipse xp̄us ibi esse aquilas . id est electos iustos vbi etiam corpus eius est vbi fides humanitatis mortis & resurrectionis predicitur. de aquila enim dicitur Job.39. Vbi cunq; cadauer fuerit statim adest ic.

Tertia pars.

Erao cū dicitur. statim aut post tribulationē. Et tangitur diuini aduentus presidium. vbi sex ponuntur Primo prema luminariū tenebrositas : statim aut post tribulationem dierum illoꝝ ab hominatioꝝ viz antixpi et predictionis pseudo prophetarꝝ : sol obscurabit & luna non dabit lumen suum : celi lumina creatā sunt vt sint insignia. vt p̄t Geneſ. 1. Et dicit Ambro. q̄ erunt signa finis m̄di & aduentus xp̄i : et stelle cadent de celo : cadere dicuntur quia non apparebunt. ita vt credantur cedisse. Vel quia m̄lti erūt tunc temporis in aere inflammationes que vident stelle. Ideo talium casu dicit stellas casuras. Nota quia ad literam creditur futuram luminariū celi obscuritatem. Sicut dicit Joelis. 2. Sol conuerte in tenebras. & luna in sanguinem. anteq̄ veniat dies domini magnus et manifestus. que obscuritas accidet altera duarꝝ causarum. Vel ppter subtractionem luminis vt nō uno postea lumine profundantur. vel obscurari dicunt ppter presentiam maioris luminis xp̄i videlicet supuentis. Psal. 24. Erubescet luna & confundetur sol. cū regnauerit dñs exercitus & virtutes celorum mouebunt: bm Hiero. Virtutes celorum angelorū multitudines intelligimus. qui cōmouentur timore et horrore signorꝝ. Job. 26. Columnæ celi contremescunt et pavent ad nutum eius. h̄y namq; vt dicit Hiero. Decenter cōmo- uebuntur videntes tantam transmutationem fieri. et cōseruos suos puniri. et orbem terrarꝝ terribili assistentē in iudicio. Quid igitur tunc faciet virgula deserti quando concuientur cedri libani. Sed aduentum q̄ ista cōmotio non erit penalis. H ad mirationis. Vnde Gre. 17. mora. ca. 24. Virtutes inquit celestium que dominū sine cessatione conspicunt in ipsa eius contemplatione contremiscunt. sed idz tremor. ne penalit̄ sit nō timor. sed admirationis est. Nota bm Grego. 34. Moralium ca. 3. quia per solez vno modo intelligit p̄tradio veritatis. p̄ lunā vero que menstruis suppletionibus deficit mutabilitas temporalitatis accipitur. Signum igitur praeiūm finis mundi est. veritatis obscuratio. & mundane p̄spexitatis attenuatio. Vel per

Sermo

solem sapientes. per lunā fatui demonstrant. sic p solomonē dī sapiens pmanet vt sol. stultus vt luna mutatur. nouissimis ḡ tempibus vītis & erroribus obſcurabunt sapientes et fatui si mulabunt se habere lumen sapientie. luna em̄ non dabit suum lumen. quia stulti predicatorēs celabunt fatuitatē p̄tendentes sapientiam. quā non habent. stelle vero sunt quīq̄ in ecclesia celitudine vite fulgentes quorum aliqui a celesti merito cadent virtutes autem celoz̄ sunt gracie predicatorūz. spūs em̄ domini oenauit celos. & verbo dñi celi firmati sunt atq̄ spiritu oris ei⁹ omnis virtus eoz̄. igitur virtutes celoz̄ comoueri est predicatorēs instabiliter regere que dei sunt.

V Secundo ponit diuinī signi p̄vicia appariſio: Et tunc apparet signū filij hominis in celo: aduentū est aduentū principum signa p̄ire. qđ vero sit istud signū filij hominis nescio. nisi dicatur crucem esse signum eius p̄ quam declaratuz fuit qđ homo erat. ex quo p̄t̄ h̄m Cr̄ib. qđ ipsa crux sole et luna atq̄ siderib⁹ erit splendidior quia etiam eis obſcuratis lucet. Vel signum filij hominis h̄m eundem cr̄isostimū ipse xp̄s est habens in corpore suo passionis signa que eum hominem fuisse declarant. Vnde Aug⁹. crucem clausos et lanceam non patet nisi homo. In Apo. vero legimus signū magnum in celo apparuisse mulierem amictam sole & in Ezechiele aut̄. 9. dicit. Signa thau super frontes virooz̄ gemētiā & dolentū. Tercio ponitur peccatorū luctus: & tunc plangent se: non plangent alios sed sciplos. quia vniuersi p̄p̄ius sufficiet dolor. scientes se damnatos ubi est fletus et stridor dentium: omnes tribus terre: tribus quidem celestes exultabunt. sed tribus terre ideo plangent qđ tribus terre sunt. intrabunt em̄ in inferiora terre & quia terrena celestib⁹ p̄posuerunt. Nota igit̄ quia tribus terre diuersi sunt status infidelū & peccatorū. plangent itaq̄ iudei eum crucifixerunt qui ipsos iudicaturis inueniunt. plangent gentiles quia in eū nō crediderunt. plangent heretici quia de xp̄o male senserunt. plangent mali xp̄ianū qđ carnem suam cū mundi vanitatib⁹ non crucifixēt. plangent seorsum tyranni. plangent usurarij & raptorez in vnu congregati. plangent luxuriosi. plangent & homicide. & h̄m diuersitez cr̄iminū erit diuersitas tribū. Sed omnium istoz̄ plactus erit tunc multilis. non em̄ valebit ad remissionem culpe nec ad placandū terribile iudicem. sed pocius ille plactus erit initū lud⁹ p̄petui. plangent rursq̄ q̄ gaudiū sūt cū male agerent. & exultauerit in rebo pessimiſ. qui noluerit plangē in mō isto penitētēs

sed potius in prosperis eius ridere. Luce. 6. Ve vobis qui ridetis nunc eccl. Ideo legitur quod quandam demoniacum cum irridenter astantes dixit diabolus per os eius. non est ridendum magis est hoc tempore flendum. qui non lugebit flenditum tempus habebit. eterno luctu lugebit sed sine fructu. Nam omnes tribus plangentium preuidit Zacharias. 12. dicens. In die illa erit plangitus magnus. et plangent familie terre seorsum. igitur dum tempus habemus venite adoremus et precidamus ante deum ploremus eccl. in lacrimis extinguae flamma libidinis. Quia ut dicit Eze. 33. mora in fine. Flammam suggestionis diabolice vnde cito extinguit lacrimarum. Item ut talibus lacrimis lauenit matule criminum. Quia ut dicitur Zacharie. 13. Fons patens domini iacob erit in ablutione peccatorum menstruatus. Item ut veniam mereamur lacrimis. sicut mulier illa que erat in ciuitate peccatrix audierunt a domino. dimittunt tibi peccata tua. et petre trine negationis veniam lacrimis meruit. Item ut solationem divinam percipiam mulieri eam ad sepulchrum plangentem gloriola Christi apparuit resurrectio. Et Mat. 5. dicit. Beati qui lugent eccl. Beata est nimis lacrima ista qua absterget deus ab oculis sanctorum ut iam non sit amplius neque luctus neque clamor. sed nec ullus dolor. Z. Quarto ponitur maiestas iudicantis verientis. ubi primo tangitur eius evidencia: et videbunt: ps. in conspectu gentium reuelabit iusticiam suam. Sed et ponitur humanitatis subiecta: filius hominis id est virginis. Et licet idem sit dei filius non tamen indicabit orbem nisi in forma hominis in qua iudicatus fuit iniuste. Iohannis 5. potestatem dedit ei et iudicium facere quia filius homis est. ubi dicit glo. In qua forma iniuste iudicatus est. in eadem ipse iudicabit. Tercio ponitur presentia: venientem: Act. 1. Queadmodum vidisset eum euntem in celum sic veniet. Quarto ponitur resurgentia. In nubibus celi: nubes iste erunt luminis imenita s circa ipsum. Et quia dicuntur nubes celestes significat quod eleuatus erit iudex iste a terra. Ecclastici. 24. Ego in altissimis habito et tronus meus in columna nubis. Dan. 7. aspiciebam in visione noctis et ecce cum nubibus celi quasi filius homis veniebat. Vnde nubes iste et leste precipui sanctorum intelliguntur. cum quibus veniet orbem iudicaturus. Propterea 31. nobilis in portis viri eius quoniam sedetur tuus se natoribus terrae. vnde in cano. iude. Ecce veniet dominus cum sanctis nubibus suis facere iudicium atra omnes. Quinto ponitur potentia: cum virtute multa: ut nullus ei possit resistere. nec verbo. nec facto nec prece nec precibus. Job. deus cuius ire nemo resistere potest. Propterea zelus et furor viri non potest in die vindicari. nec

Sermo

acquiesceret eisq; precebo. nec suscipiet p redēptione dona plūma
Sexto ponit iudicis reuerentiaz: a maiestate: licet em in foema
assumpta hūanitatis appareat tamen in ea videbunt forma nō
passibili. sed glorioſa cuius maiestatem reuerent̄ boni amore. re
probi aut timore. Berñ. ad Robertum epistola prima. veniet
inquit veniet qui male iudicata reiudicabit. illicite iurata conſu
tabit. qui faciet iudicium iniuriam patientib; qui iudicabit in
iusticia pauperes. et arguet in equitate p mansuetis terre. veni
et perito qui per prophetam minatur dicens. Cum accepero typus
ego iusticias iudicabo: quid faciet iniustis iudicis qui ipſas q̄
iusticias iudicabit. veniet inq; veniet dies iudicij ubi plus va
lebunt pura et̄a q̄ astuta verba et conscientia bona q̄ mar
supia plena. q̄niquidem iudex ille nō flectet domis. nec falletur
verbis tuum dñe ih̄su tribunal appello. tuo iudicio seruo. ti
bi committo causam meam domine deus sabaoth.

¶

Quando autem iste index venturus sit indicare mundum. nulli
datum est creature cognoscere sicut dicit Math. 24. de die antez
illa et hora nemo scit neq; angelii celoz. nisi pater solus. Vnde
Malach. 3. Quis poterit cogitare diem aduentus eius. aut q̄s
stabit ad videnduz eum. creditur tamen omnī resurrectionez
futuram eo die. quo dominus resurrexit. scz in die pasce. Vnde
in primitiva ecclesia. sicut dicit Pſidorus. Fideles tota illa no
cte vigilabunt quasi iudicem expectantes. creditur etiā q̄ hora
noctis ventura sit. Sicut dicitur Math. 25. Media nocte clas
mœ factus est. Ecce sponsus venit exite obuiam ei. quo autem
anno dies iste venturus sit ignoramus. Tamen glosa super.
capitulo Geneb. videtur dicere q̄ complexis sex millib; annis
quasi sex mundi etatibus. in septima quiescentium ecclesia mili
cans in celestibus deducetur. Quibusdam aut̄ visum est sextam
mundi etatem que incepit a xp̄o tantuz duraturam qntuz fuit
tempus etatuz precedentius. Dicit enim Abatuk xp̄m in medio
annoꝝ mundo innotuisse. Alij dieixunt q̄ quadringentis an
nis post xp̄m. Alij q̄ quingentis. Alij q̄ mille annis duraret
mundus. quoꝝ falsitatem ostendit p̄s. sequens videt q̄ centum
ḡnacōes sint cōter septē ām septē milia vel ad plus oīto milia
Sed quia ut dicit Aug. b. 83. q. vltima. Etas hominis aliquā
tanti tempis est qnti omnes precedentes et plures est minoris

xxviii

durationis. ideo nobis incertum est utrum hec ultima seculi etas
equalis futura sit precedentibus aut maior vel minor. Et ut dicit
18 de ciuitate dei. Cesset ergo curiosa hominum calculatio. quod diem
illum nouissimum penitus voluit deus hominibus esse incognitum
Et si apostolus inquirendum prohibuit. dicens non est vobis nosce
tempora vel momenta que pater posuit in sua patre. nemo potest
se inuestigaturum. scimus ergo eum esse venturus et credimus
nostra resurrectionis dominica omnia futuram resurrectionem hominum
Et quia superioris dictum est quod statim post tribulationes antichristi
obscuratis luminalibus venturus sit filius hominis. ideo antichristo
mortuo paucis elapsis diebus pro spacio penitentie veniet Christus
Vnde Danielis. 12. postquam dictum est quod typus desolationis an-
tichristi erit mille. cc. diez et trium annorum et sex mensium statim ad
ditum est. beatius qui expectat et qui puenit usque ad dies mil-
le. 300. et. 35. qui diez numerus precorum exsupat quadraginta
quinq[ue] diebus. Vbi dicit Hiero. interfecto antichristo dies super
numerorum diffinitum. 45. Dominus prestolatur quibus est dominus atque
saluator in sua maiestate venturus. Et Gregorius. super istud Exod
4. de auersione virge in columbariis et reditu serpentis in virginem
Dicit. quod post auersiones in deo qui ut creditur antichristo mox
tuo fidem recipient statim dominus ad iudicium veniet. Ex quo potius
temerari fore de aduentu antichristi faticari. si non licet de Christi
adventu facere computationem. Nam illum aduentum statim iste
sequitur. Ab Quinto ponitur electio resurrectionis: et mittet
angelos suos cum tuba: sicut tuba preuenit principes. sic iudicem
vivos et mortuorum: et vox magna: ista erit vox tubalis. de
qua. 1. Cor. 15. Canet enim tuba et mortui resurgent ad. Et. 1.
Thessala. 4. Ipse dominus in tuba dei descendet de celo ad. Et rursus
Io. 5. Omnes qui in monumentis sunt audient vocem filii dei
et qui audierint vivent. Sonitum huius vocis tubalis quasi ex
terris omnes mortui euigilarunt sicut quandam clamante Christo.
quadriduanus lazarus possit ex monumento. Quid autem sit
illa vox. quibusdaz videatur quod nihil sit nisi Christi venientis presentia
sed nihil sequetur incongruum. sed ad latram vocem manifestam Christus
emittat. cuius virtute omne genns suscitetur humanum Propterea. Vox
domini super aquas deus maiestatis intonavit. Et iterum. Ecce da-
bit vox sue vocem virtutis. Gregorius. resuscitandi corpora. quia enim
vox viventis est sonus. ideo primi resurgentis vox ad nostram
resuscitationem virtute magna operabitur: et congregabunt ele-
atos eius: Dicit Augustinus. 3. de trinitate. Sicut corpora grossiora
inferius posita per subtilia et potentiora quodaz ordine reguntur.

Sermo

ita omnia corpora reguntur a deo per spūm vite rationalem. Et ideo qui cquid a deo fit in corporalib⁹ p spūs angelicos expedit. Angeli ergo in illa resurrectione nouissima cineres congregabunt corpora electorum quibus ipse xp̄us animas copulabit. sic et generationes corpora perfecit mediante natura. sed solus ip̄e creatus infudit. Rursus resuscitati electi p angelos aggregabū tur in superiorib⁹ obuiā xp̄o in aera. et sic semp̄ cum dño enim a quatuor ventis celi orientē viz occidentis aquilonis et austri a sumis celoz vscp ad terminos eoz summitas celi est vertex axis. terminus vero est centruz. quocunq; igit̄ loco dispersi fu erint cineres humani. quocunq; flatu agitati. qntūcunq; ab ini uicem disgregati. siue in quatuor ventos siue a supremis ad insima. omnes tñ congregabunt. ita ut nihil ex eis perdatur. ps Custodit dñs omnia ossa eoz viuū ex eis non deretur. ita q capillus capit⁹ non pibit. At Sciendū aliqui os doctores sanctos ex quibus fuit Methodius mart̄ opimari resurrectiones duas futuras. Primaz electorū. scđam vero generalem. naz ad herentes littere Apo. 20. dicunt xp̄m futu⁹ in mundū istum futuramq; hierlm auream in terris. ubi annis mille xp̄us regnabit. et cū eo erunt omnes electi resuscitati gaudentes et vita p fruentes felici. qualem in paradiſo delitia⁹ habitu⁹ erat gen⁹ humanū. post hęc dicunt antixpm futu⁹. et cum eo og et mag og pugnantē alia xp̄m et sanctos eius. sed eo pempto generalis erit resurrection et iudicium meritorū. et tunc electi a terrena felicitate ad celestem gloriam transserent. reprobī vero mittentur in infernum hanc sūiam Diero. super Ezechielez fabula⁹ asserit. Et sup̄ Danie. casset inquit mille annoz fabula. Sexto ponit supradictorū confirmatio duplex. Prima est exempli: ab arboře sic discite pabolam: ea que denunciaui figurantē: cum iam ramus eius tener fuerit. et folia nata: hoc idem in vere contingit: scitis quia ppe est estas: duplex igit̄ signū p̄pinq; estatis sumitur ex sicu. unū teneritudinis ramoz. alterz nativitatis foliorū: ita et vos cū videritis hęc omnia: scz ab hominatō desolationis. psecutionez ecclesie. signa solis et lune: Hocote quia ppe est xp̄us: ipse veniens ad iudicium: in ianuā. Qui in ianuā est p̄pinq; est domui. immo quasi in domo est sic et his signis apparentib⁹ xp̄us in primo erit. Iato. 5. Ecce iudex ante ianuam assisit. Ad Nota quia ex sicu sump sit similitudinem. cuius quandam folij⁹ primi parentes verenda celauerunt. folia igit̄ sicus exultationes notant puerorū rami vero defensiones. sed cū folia ista late spargentur in mōm.

lxviii

cū ramī defensionū hinc īde flectentur tūc ī primo erit dies
 dñi. qn̄ a auram post meridiē turgūlantes punitur est hiq̄s
 Vel pœuia sui aduentus compauit extremitati veris cuz teneri
 sunt fūci rāmī & nata folia. aduentum aut̄ suuz compauit esla
 ti et ī ianuā exis̄tenti. Ver omne tps ecclie est post xp̄m q̄
 hyemē reliquit prioris tps. Sicut dr. Cañ. z. Jam hyems trā
 sīt. imber abīt et recessit flores apparuerūt ī terra nra. sed ī
 extremitate hui⁹ veris fūci fatua synagoga folioz virēntium
 habebit verba lez virēntia fidei. tunc p̄ius rigidi rāmi eius te
 neri per obedientiā flectent ad xp̄m. Estas vero est tempus ad
 uentus xp̄i. qn̄ patet que arbores vīne & que mortue sint. qn̄
 sol seruentioz. lux clarior. dies longior exis̄tit. tunc em̄ erit fer-
 uoz caritatis ī electis. seruoze penalitatis ī dampnatib⁹. splen-
 dor veritatis longitudo etermitatis. Ipse est xp̄us signis supio-
 rib⁹ apparentib⁹ erit ī ianuā. quia vt dicit Cr̄b. Nō multū
 tempis proœdet sed statim xp̄i aduentus occurrit. Me Se-
 tunda dīrmatio est iuramenti: amen: & vere: dico vobis qz n̄
 peeterib⁹ generatio h̄c: lez īdeo z. vel potius ecclie que ē
 ī ultima seculi estate dicente aplo. Nos sumus ī quos fines se-
 culoz deuenerūt: donec oia fiant: quasi dicat. non dico vob de-
 terminare tps aduentus mei. h̄ duo annūcio vobis. vnuz qd̄
 ex figuris p̄ecedentib⁹ p̄inquū me cognoscatis adesse. alteruz
 q̄ huīus ecclie tpsib⁹ que vsc̄p ad finem seculi duratura est
 hec oia complebunt. Iḡt dñs qntum sufficiat ī generali nobis
 sui aduentus dīe manifestauit noticā magnaz de te immatam
 sibi reseruans. que oia efficaci concludit sua dicens: celū & ter-
 ra transibunt verba at̄ mea nō preterib⁹t. Hiero. facilius est ī
 quā fixa & immobilia destruic̄ sermonū xp̄i aliquid decidere.
 Est ergo sensus. possibilius est celū variari aut terrā moueri. q̄
 vt verboz que pd̄iri veritas transmutet. Nota quia nomine
 celī aliqñ aer intelligit̄. Sicut ī ps. dicit. Volucres celi & pi-
 ces maris. Aliqñ vero ipsum corpus supremuz ī quo fixa sunt
 astra celum dicit. sicut Genebi legitur. q̄ stellas posuit dñs ī
 firmamento celi. alterutro modo celum intelligat p̄manet q̄deꝝ
 substancia eius. sed transibit quo ad qualitatem et motū. nam
 elementa igne precedente iudiciuz purificabunt. Erit enim tūc
 diluvium ignis. sicut noe tpsib⁹ fuit aque diluvium quo oia
 etiam seminaria nascentium que late p̄ totum aerem terram et
 aquam dispersa consument. cessabunt etiā tūc elementoz trā-
 smutaciones et agitationes eorum unoquoq̄ suo loco & sim-
 plitate contento. si quid at̄ persecutionis h̄nt ampli⁹ perficieb⁹

SERMO

quia ignis erit iudicē. aer sutilior. aqua dyaphaneior. terre etiam dabit claritas q̄si crystalli vt credit. terra igit̄ tuz ceteris elementis non transibit de subā in subam. sed a defectu in perditione. a p̄fectione in maiore actum. et a transmutacō ad esse quietū. et intra immutabile. celum etiam ipsum quinto essentie transibit ad claritatem maiorem luminariū. Nam vt dicit̄ Ibla. 30. Erit lux lune vt lux solis a lux solis septupliciter. transibit etiam celum a motu in quietem p̄petuam. Et hoc est qđ dicit̄ Job 14. qđ non resurget homo a somno suo donec alterat celum. Et Xpo. 20. dicit̄ qđ a conspectu iudicis venientis fugit celū et terra. Renouatis itaq̄ supioeibus corpibus a infero ibo verisita bitur illud Ibla. 65. Ecce ego creo nouos celos a terraz nouaz a nō erunt in memoria priora. Af. Nota qđ celum est spiritus hominis qđ a celestibus sumit originem. Juxta illud Iuuenalis. Sensum a celesti dimissum traximus arce. Tertia vero corpus nostre est. formavit enim deus hominem hūm corpū de limo terre. vtrūq; istoz transit. corpus quod reuertitur in terram unde sūptum est. spiritus vero ad dñm redit qui fecit illū ut pro meritis recipiat. ps. spiritus p̄transibit in illo a nō subfictet. post hunc transitum resurrectionis expectamus innuacō nem. quando terrenum corpus humilitatis nostre reformabit salvator quem exspectamus configurans illud corpori claritatis sue. spiritus vero transibit amoris pondere in ipsum supernum conditorem. Qui vt dicit̄ Sapie. 7. Capit omnes spiritū intelligibiles indos et subtile. terra igit̄ transibit in celum. celum transibit nouo modo in dominū. sed non transibunt verba eius quin qđ promisit adimpleat. dixit enim qui sedebat in throno. Ecce noua facio omnia. Xpo. 21. cuius nouitatis gloriam. nouus ipse homo mihi inueterato largiatur p̄fidius qui cum patre et spiritu sancto vivit ic.

Liber predicationum super euangelij dominicalibus. Et in p̄ opus festinatibus sanctoz. Olme impensis per Johannem Zainer Anno domini. 1480. area festu sancti Vitū. Finit filiū